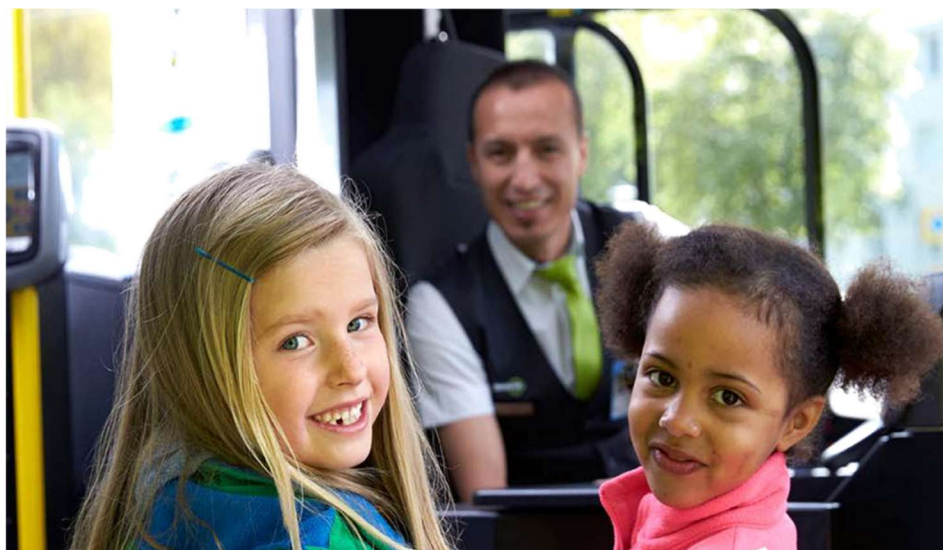

Till Västtrafik:

Kollektivtrafiknämndens uppdrag till Västtrafik 2019–2020

Enligt beslut 2018-09-21

Innehåll

Innehåll	1
1. Ekonomisk ram för Västtrafiks uppdrag	2
2. Kollektivtrafiknämndens uppföljning	2
3. Trafikförsörjningsprogrammet är utgångspunkt.....	3
4. Prioriterade åtgärder och utvecklingsområden 2019 - 2020	4

1. Ekonomisk ram för Västtrafiks uppdrag

Kraftfull satsning för att öka kollektivtrafikens marknadsandel

Regionfullmäktiges budgetplan 2019–2021 följer trafikförsörjningsprogrammets satsningsnivå vilket innebär att Västtrafik kan planera och göra långsiktiga satsningar. Kollektivtrafiknämnden avsätter 4 810 mnkr till Västtrafik AB för 2019 för genomförandet av uppdraget. Priserna höjs med i genomsnitt 2,5 % år 2019, i enlighet med kollektivtrafiknämndens prisbeslut för 2019.

De närmsta åren kommer en stor del av trafiken att upphandlas. **Upphandlingarna** och de nya avtalen har stor betydelse för verksamhetens ekonomi och måluppfyllelse och behöver ges hög prioritet de kommande åren.

Sverigeförhandlingens storstadsöverenskommelse, organisationsförändring avseende spårvagnstrafiken samt intensiteten i genomförandet av **Västsvenska paketet** innebär att Västtrafik behöver anpassa och utöka sin organisation för att möta de utökade arbetsuppgifterna som följer av dessa beslut. Detta eftersom inte ambitionen minskat på andra områden.

Genomgående gäller att Västtrafik ska verka för att utveckla verksamheten enligt uppdragets intentioner på ett kostnadseffektivt sätt, och **söka medfinansiering** hos andra aktörer när så är möjligt för att åstadkomma ytterligare uppväxling och högre måluppfyllelse. Till exempel genom samverkan med kommuner för stadsmiljöavtal, och med Vinnova och privata aktörer för innovationsprojekt.

2. Kollektivtrafiknämndens uppföljning

Den viktigaste uppföljningen är den årliga uppföljningen av trafikförsörjningsprogrammet. Uppföljningen behöver successivt vidareutvecklas, med mer analys av orsakssamband för måluppfyllelsen, samt i högre grad spegla eventuella geografiska skillnader i utvecklingen. VGR:s analysavdelning ansvarar för framtagandet men är beroende av Västtrafiks input.

Uppföljningen kompletteras med statistikredovisning av resandemål och nöjdhetsmål i samband med delårsrapporterna per mars och augusti. Resandemålen redovisas enligt Trafikförsörjningsprogrammets uppdelning efter trafikens funktion, med kortare analys av geografiska skillnader och orsakssamband. VGR:s analysavdelning kan medverka kring rapportens utformning.

För uppföljning av **uppdraget** ska bolaget lämna en årlig skriftlig redovisning av genomförandet av uppdraget, till kollektivtrafiknämnden senast 15 januari 2020. Redovisningen ska innehålla beskrivande text av vilka åtgärder som genomförts och eventuella resultat (statistiken redovisas senare i den årliga uppföljningen). Kollektivtrafiknämnden vill också veta vilka åtgärdsområden som eventuellt har prioriterats lägre och i så fall motiv till detta.

Fördjupade redovisningar per delmål lämnas på respektive nämnd 2019 i form av kortfattad skriftligt PM som går med i ordinarie handlingar till nämnden, samt muntlig redovisning på nämndmötet.

KTN feb; Delmål 2: Attraktiv kollektivtrafik

KTN april; Delmål 3: Alla resenärsgupper – fördjupat funktionshinderanpassning

KTN juni; Övergripande mål: Marknadsandel

KTN oktober; Delmål 1: Tillgänglighet

KTN december; Delmål 4: Miljö

Kollektivtrafiknämnden konstaterar att resandet ökar men intäkterna per resa minskar. Inför nämndens beslut om prissättning och uppdrag inför 2020 – 2021 önskar nämnden ta del av Västtrafiks fördjupade analys kring orsaker och möjliga åtgärder för att vända trenden. Redovisningen bör ske på nämndens sammanträde senast i april.

3. Trafikförsörjningsprogrammet är utgångspunkt

Trafikförsörjningsprogrammet är utgångspunkten för uppdraget och pekar ut den långsiktiga strategiska inriktningen för kollektivtrafikens utveckling.

Programmet består av ett övergripande mål, fyra delmål, ett antal strategier och prioriterade utvecklingsområden. Målstrukturen sammanfattas i nedanstående figur;

Regionfullmäktiges budgetmål och fokusområden

Tabellen nedan visar hur trafikförsörjningsprogrammets mål stödjer regionfullmäktiges budgetmål och de fokusområden i regionfullmäktiges budget som främst relaterar till kollektivtrafiknämndens ansvarsområde och inkluderas i Västtrafiks uppdrag.

Trafikförsörjningsprogram	RF prioriterade budgetmål 2019 - 2021	RF fokusområden
Andelen hållbart resande ska öka i hela Västra Götaland		Fullfölj trafikförsörjningsprogrammet
Ökad tillgänglighet för invånarna i hela Västra Götaland	Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter i samverkan med näringsliv och forskning i hela Västra Götaland	Utökade möjligheter till studie- och arbetspendling samt knyta samman landsbygd och stad.
Attraktiv kollektivtrafik	Antalet nöjda resenärer med kollektivtrafiken ska öka i hela regionen	
Alla resenärsgupper beaktas	Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	
Minskad miljöpåverkan	Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska	Minska verksamhetens avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar. Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas

4. Prioriterade åtgärder och utvecklingsområden 2019 - 2020

I detta avsnitt pekar kollektivtrafiknämnden på **prioriterade åtgärdsområden** inom respektive delmål. Beslutad budgetram till kollektivtrafiknämnden och driftbidraget bedöms inrymma samtliga listade åtgärder.

Inom respektive delmål lyfts också **prioriterade utvecklingsområden**. Det är områden där åtgärderna ännu inte är definierade utan kunskapsbyggnad och analys krävs för att nå fram till mer konkreta strategier och åtgärdsområden. Utvecklingsområdena är ofta av strategisk karaktär och utvecklas i samverkan med avdelningen för kollektivtrafik och infrastruktur.

Andel hållbara resor ökar i hela Västra Götaland, och kollektivtrafikresandet fördubblas, för en attraktiv och konkurrenskraftig region

Mål 2020

- Kollektivtrafikens marknadsandel i förhållande till bilen är minst 30 % år 2020.
- Resandet med kollektivtrafiken ska öka med minst 3 % per år i snitt
- Öka andelen hållbara resor (kombinerade resor, cykel, samåkning osv)

Prioriterade åtgärdsområden

- I Göteborgsområdet prioriteras åtgärder för att stärka kollektivtrafiken i samband med att många byggprojekt försvårar för trafikanters tillgänglighet. Att maximera överflyttningen från bil till kollektivtrafik från kranskommunerna är extra högt prioriterat för att minska inflödet av bilar till Göteborg under byggtiden, liksom vidareutveckling av pendelparkeringar.
- Västtrafik ska under perioden 2019-2020 fortsätta att stimulera utvecklingen av tjänster för kombinerad mobilitet i Västra Götaland, med syfte att öka det hållbara resandet och med ambition att gå från pilotstadium till etablering av tjänster i reguljär drift. Ett delmål för 2019 är att på ett konkurrensneutralt sätt tillgängliggöra Västtrafiks biljetter för alla aktörer som vill erbjuda tjänster för kombinerad mobilitet som möter Västtrafiks kriterier. I regionfullmäktiges budget lyfts som exempel för att underlätta resor till kulturevenemang och vårdinstitutioner.
- Fortsatt arbete med att stärka cykelns koppling till kollektivtrafiken t ex att verka för hyrcykelsystem, och påverkansåtgärder/projekt som styr mot en omställning till ökad andel hållbara resvanor i vid bemärkelse.
- Västtrafik uppmanas att pröva nya lösningar för att människor på landsbygden enklare ska kunna kombinera cykel och kollektivtrafik.

Prioriterade utvecklingsområden

Samhällsplanering och kollektivtrafik

Kollektivtrafiken ska utvecklas effektivt och samtidigt stärka kommunernas förutsättningar för att utveckla ny bebyggelse. Det kräver fortsatt samarbete mellan kommuner, Västtrafik och VGR. Västtrafik har genomfört en organisationsförändring för att möta denna utmaning. Det påbörjade utvecklingsarbetet ges fortsatt hög prioritet

Revidering av trafikförsörjningsprogrammet

Det nuvarande trafikförsörjningsprogrammet sträcker sig över åren 2017-2020 och under 2019-2020 ska programmet revideras. Västtrafik är en viktig part i detta arbete och behöver avsätta resurser för medverkan, framför allt under 2019 och första halvan av 2020.

Delmål 1: Ökad tillgänglighet för invånarna i hela Västra Götaland Genomför Målbild tåg 2035

Genomför Landsbygdsutredningen

Utveckla strategier för de regionala pendlingsnaven

Mål 2020

- Andel invånare med mindre än en timme till ett pendlingsnav ska öka
- Alla invånare ska ha tillgång till minst grundutbud i landsbygdsutredningen

Prioriterade åtgärdsområden

- De närmsta åren kommer en stor del av busstrafiken att upphandlas. Upphandlingarna och de nya avtalen har stor betydelse för verksamhetens ekonomi och måluppfyllelse och behöver ges hög prioritet de kommande åren.
- För de 5 regionala pendlingsnaven har långsiktiga målbilder/ utvecklingsplaner beslutats eller är under framtagande genom stadstrafikforum. Västtrafik ansvarar för att ta fram planer för genomförande och implementera dessa i nära samverkan med kommun och trafikföretag där alla parter ansvarar för att bidra till målsättningarna genom trafikering, stadsplanering, infrastrukturåtgärder för gång cykel och kollektivtrafik, samt påverkansåtgärder för hållbart resande. Stadstrafikforumen följer framdriften.
- Fortsatt utveckling och utbyggnad av tågtrafiken enligt Målbild tåg 2035 och Västtrafiks genomförandeplan.
- Geografisk hänsyn ska tas vid planering av trafikutökningar i prioriterade stråk för att möta trafikförsörjningsprogrammets ambition att utveckla prioriterade stråk i hela regionen. Kapacitetsbrist prioriteras högst. Därefter ska resandeutvecklingen de senaste tre åren beaktas för att prioritera satsningar för att lyfta stråk som haft relativt låg resandeutveckling i förhållande till potential (låg marknadsandel idag)

Prioriterade utvecklingsområden

Prioritering inom Målbild Tåg 2035

Kollektivtrafiknämnden har beslutat att ta fram en prioritering av Målbild tåg 2035, delmål 2028. Där tåg inte finns som alternativ för storregional pendling behöver mål för busstrafiken utvecklas. Västtrafiks medverkan i utredningsarbetet är av stor vikt.

Hållbart resande på landsbygd

Fortsatt arbete prioriteras utifrån tre perspektiv

- Fortsatt utveckling för att det ska vara enkelt att få information, resa och betala hela sin resekedja (t ex från anropsstyrd närtrafik till linjetrafik).
- Utvecklingsprojekt för hållbart resande utifrån ett brett synsätt för att underlätta att kombinera och dela transportslag. Arbetet leds av

Kollektivtrafik och infrastrukturavdelningen men Västtrafiks medverkan är viktig för genomförandet.

- Kartlägga utvecklingsbehov av pendelparkeringar för att uppmuntra till hållbara kombinerade färdmedel och underlätta resekedjan stad-land

Övergripande strategiska utredningar pendlingsnav

Uddevallas långsiktiga kollektivtrafikplan ska tas fram med början 2018 och kräver Västra trafikföretagets medverkan. Därtill pågår utredning kring Metrobussystem för storstadsområdet som strategisk utredning.

Delmål 2: Attraktiv kollektivtrafik Genomför pris-och sortimentsstrategin steg 1 och 2

Mål 2020

- Andelen invånare som upplever att det är tryggt och enkelt att åka med Västtrafik är minst 60%
- Nöjda med senaste resan mätt ombord är minst 93 procent
- Andelen nöjda resenärer är minst 60%
- ToGo – applikationen är ett värdefullt verktyg för detta och kan utvecklas

Prioriterade åtgärdsområden

- Fortsatt hög prioritet för Västtrafiks strukturerade arbete med kundlöftet. Åtgärder som sänker tröskeln till att resa med kollektivtrafiken och påverkar resenärens upplevelse av att det är tryggt att resa, och att man får den hjälp och den kunskap man behöver.
- Vidareutveckla störningsinformation och åtgärder för att minimera störningar. Hantering av byggskedet i Göteborgsområdet. Beredskap och effektiv planering i nära samverkan med alla involverade aktörer krävs för att möta resenären med så god kvalitet som möjligt när många byggprojekt pågår i Göteborgsområdet.
- Förslag till ny zonstruktur har tagits fram för att göra det enklare för resenären och för stärkta, vidgade arbetsmarknadsregioner. Västtrafik har i uppdrag att förbereda för ett införande av ny zonstruktur så snart som möjligt efter ett eventuellt beslut.
- Besöksnäringen och kollektivtrafik behöver stärkas. Västtrafik ges i uppdrag att i samband med införandet av den nya zonindelningen och ett nytt biljettsortiment ska tas fram, utreda en attraktiv sommarbiljet för de som turistar i Västra Götaland under sommaren.

Delmål 3: Alla resenärsgupper beaktas Genomför Kollektivtrafik på jämlika villkor

Mål 2020

- Ökad trygghet, minst 72 % känner sig trygga år 2020
- > 800 prioriterade hållplatser och terminaler anpassade
- 100 % funktionshinderanpassade fordon

Prioriterat åtgärdsområde

- Hög prioritet för fortsatt anpassning av hållplatser. Samverkan med kommunerna och Trafikverket för att i första hand tillgänglighetsanpassa de 800 utpekade prioriterade hållplatserna och knutpunkterna i länet. Vid utformning av hållplatser är trygghetsfrågan också särskilt viktig att beakta.
- Under hösten 2018 beslutas strategin Kollektivtrafik på jämlika villkor, med utgångspunkt i de sju diskrimineringsgrunderna. Därmed är det Västtrafiks uppdrag att planera och implementera strategin inom den egna verksamheten.

Prioriterade utvecklingsområden

Ökat fokus på Trygghet

Att verka för ökad trygghet ingår i strategin för Kollektivtrafik på jämlika villkor. För 2019-2020 föreslås ökat fokus på detta som ett utvecklingsområde. Trygghetsfrågan är komplex och behöver belysas/analyseras närmare för att ta fram lämpliga åtgärder. Både för att stärka resenärens upplevda trygghet på resecentrum, hållplats, vägen till och från hållplatsen, ombord och vid störningar. Även förarnas trygghet blir en allt viktigare fråga. Att kunna rekrytera och behålla duktiga förare är avgörande för kollektivtrafikens utveckling och här är trygghet en viktig arbetsmiljöfråga och också en fråga för att attrahera både kvinnor och män till föraryrket.

Delmål 4: Minskad miljöpåverkan från kollektivtrafiken Genomför miljö- och klimatstrategin

Mål i trafikförsörjningsprogrammet 2020

➤ CO2-utsläppen minskar med 80% jmf m 2006 ➤

Ökad energieffektivitet och minskat buller

Prioriterade åtgärdsområden

Fortsatt utfasning av fossila bränslen och andra utsläpp genom kravställning i upphandling av nya trafikavtal i enlighet med miljö- och klimatstrategin. Att minska kollektivtrafikens buller i tätbebyggda områden, är en allt viktigare fråga att beakta för att kommunerna ska kunna bygga fler bostäder och utveckla attraktiva städer.

Prioriterat utvecklingsområde

Västtrafik har nämndens stöd att vara i framkant och vara en drivande aktör nationellt, och i vissa fall internationellt.

Prioriterade områden är autonoma delade fordon, elektromobilitet och affärsmodeller som stödjer en snabb omställning till fossiloberoende. Kollektivtrafiknämnden välkomnar projektansökningar från Västtrafik till VGR:s handlingsprogram för hållbara transporter. Förberedelse för kommande upphandlingar ska beakta de relativt stora förändringar som sker inom fordonsindustrin.